

Ю.А. Гороховець, асп., гол. бух. ТОВ «Арніка Альтіссіма»
(*Національна академія статистики, обліку і аудиту, Київ*)

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

Питання економічного аналізу нематеріальних активів стало об'єктом дослідження вітчизняних науковців на початку 1990-х років після запровадження даного поняття в національну облікову систему. Оскільки нематеріальні активи були віднесені до складу необоротних активів підприємства, при розробці методики їх економічного аналізу використовувались методи, що традиційно застосовувались для аналізу необоротних активів, внаслідок чого такі методики, в переважній більшості не враховували визначальних особливостей нематеріальних активів як об'єкта бухгалтерського обліку. Зокрема, зовсім поза увагою залишались специфічні змістовні властивості нематеріальних активів (невідчутність, наявність творчої та інноваційної компоненти, відсутність фізичного зносу та високий ризик морального зносу, низький рівень ліквідності, неадитивність), які мають обов'язково враховуватись суб'єктами здійснення економічного аналізу, оскільки саме ці специфічні властивості відіграють визначальну роль в забезпеченні ефективного управління нематеріальною складовою майна підприємства в умовах формування економіки, що базується на знаннях.

Як наслідок значною кількістю вчених, що займаються дослідженням проблематики розвитку обліково-аналітичної системи підприємства в умовах економічних змін, значно критикується існуючий підхід до аналізу нематеріальних активів та пропонуються шляхи щодо його удосконалення на основі врахування зростаючої ролі нематеріальних активів в діяльності підприємств. Так, на думку К. Хорнунга традиційний аналіз фінансової звітності в частині нематеріальних активів має бути розширений, щоб забезпечити комплексний аналіз діяльності підприємства [1, с. IX]. Під розширенням традиційної методики аналізу нематеріальних активів автором розуміється необхідність формування обліково-аналітичної інформації про нематеріальні драйвери вартості, яка буде корисною як для внутрішніх користувачів (менеджмент підприємства, служба управлінського контролю), так і для інвесторів. Проведення такого розширення є можливим лише за умови комплексного реформування чинної системи бухгалтерського обліку в частині розуміння сутності, визнання, облікового відображення та оцінки нематеріальних активів

підприємства.

На сьогодні з поступовим розвитку теорії інтелектуального капіталу і появою більш глибокого розуміння сутності нематеріальних активів та інтелектуальної власності у вітчизняних дослідників, з'являються оригінальні та нетрадиційні підходи до економічного аналізу нематеріальних активів в широкому розумінні (як інтелектуального капіталу підприємства), які базуються на розумінні їх інтелектуально-правової природи та на врахуванні їх здатності значно змінювати свою вартість під впливом різних видів внутрішніх та зовнішніх факторів.

Одним із сучасних напрямів розвитку економічного аналізу нематеріальних активів є розробка методики аналізу впливу нематеріальних активів на ринкову вартість підприємства. В контексті даного напрямку досліджується не лише стан, динаміка або економічна ефективність використання нематеріальних активів на підприємстві, а їх взаємозв'язок з зовнішніми відносно підприємства показниками, зокрема, з його ринковою вартістю. В контексті даного напрямку досліджень актуальними проблемами, що потребують вирішення, є наступні:

- обґрунтування сутності та структури нематеріальних активів як фактору створення вартості підприємства;
- удосконалення методики оцінки нематеріальних активів як фактору створення вартості підприємства;
- визначення впливу інвестицій в нематеріальні активи на доходність підприємства в майбутньому;
- встановлення ролі нематеріальних активів в процесі формування фундаментальної вартості активів підприємства;
- встановлення ролі нематеріальних активів в процесі формування ринкової вартості підприємства на основі використання регресійного аналізу;
- визначення шляхів підвищення ринкової вартості підприємства на основі підвищення ефективності управління нематеріальними активами.

Список використаних джерел:

1. Daum J.H. Intangible Assets and Value Creation / Juergen H. Daum. – John Wiley & Sons. 2003. – 444 p.